

Naturskyddsföreningens antikorrupcionspolicy.¹

Naturskyddsföreningen tar bestämt avstånd från alla former av korruption. Detta ska återspeglas i såväl anställdas som riksföreningens förtroendevaldas agerande. Policyn innebär följande:

- Naturskyddsföreningens förtroendevalda och anställda ska hantera befogenheter samt ekonomiska och materiella tillgångar som anförtrots dem under största ansvar gentemot medlemmar, givare och skattebetalare.
- Förtroendevalda och anställda ska inte utnyttja sin position inom Naturskyddsföreningen för att skapa någon form av vinning för egen skull eller otillbörlig vinning för annan part.
- Förtroendevalda och anställda ska i samband med besök hos t.ex. samarbetsorganisation eller i kontakter med leverantörer, där ett ekonomiskt förhållande föreligger, inte ta emot gåvor eller andra förmåner. I den mån mindre gåva bör tas emot av kulturella skäl, ska denna som huvudregel överlämnas till föreningen för utlottning.
- Förtroendevald och anställda ska inte delta i aktiviteter, grupperingar eller dylikt med avsikten att uppnå personlig vinning och därmed på ett otillbörligt sätt utnyttja Naturskyddsföreningens goodwill.
- Varje styrelseledamot och anställd ska i ett särskilt dokument förbinda sig att följa denna policy vars motiv, syfte och genomförande mm utvecklas i det följande.

1. Motiv för att bekämpa korruption

I förordet till FNs konvention mot korruption² hävdade dåvarande generalsekreteraren Kofi Annan

”Corruption is an insidious plague that has a wide range of corrosive effects on societies. It undermines democracy and the rule of law, leads to violations of human rights, distorts markets, erodes the quality of life and allows organized crime, terrorism and other threats to human security to flourish. This evil phenomenon is found in all countries – big and small, rich and poor – but it is in the developing world that its effects are most destructive. Corruption hurts the poor disproportionately – by diverting funds intended for development, undermining a government’s ability to provide basic services, feeding inequality and injustice, and discouraging foreign aid and investment. Corruption is a key element in economic under-performance, and a major obstacle to poverty alleviation and development.”

---

¹ Fastställd av styrelsen 2010-09-10

² United Nations Convention Against Corruption, General Assembly resolution 58/4 of 31 October 2003.

Naturskyddsföreningen har som ideell organisation och aktör inom det internationella utvecklingssamarbetet ett ansvar för att i alla led förebygga, aktivt förhindra och agera mot korruption i Sverige och i det globala solidaritetsarbetet.

Korruption leder till ineffektiv användning av resurser, försämrar utvecklingsmöjligheter och är ytterst en bidragande orsak till orättvis fördelning av inkomster och rikedomar i många länder.

Ordet korruption kommer från latinets *corruptio* som betyder ungefär ”fördärvat tillstånd” eller ”förfall”. Korruption medför således skadliga effekter för samhällets ekonomi och välstånd, dess institutioner, företag och organisationer men kan också skada människors tilltro till demokrati, rättssäkerhet och mänskliga rättigheter. Korruption skapas genom maktmissbruk och är mycket svår att bekämpa om den tillåts breda ut sig i ett samhälle. Invånare i ett land med utbredd korruption utsätts i betydligt större utsträckning för övergrepp och kränkningar av sina mänskliga rättigheter. Den stat som är till för att skydda sina medborgare kan i sådana länder bli ett instrument för utbredd korruption i samhällets alla sfärer såsom regering, politiska partier, rättsväsende och offentlig verksamhet. I värsta fall kan individer som vägrar att ta emot mutor eller motarbetar korruption hotas eller mördas.

Inom utvecklingssamarbetet är det allmänt känt att korruption förekommer och att det leder till sämre resultat och att grupper som biståndet avsett stödja inte nås av biståndet.

När människor i drabbade länder blir medvetna om sina rättigheter ökar möjligheterna för dem att agera mot korruption, Kunskaper om vad de har rätt att vänta från biståndsorganisationer och ländernas egna politiker och myndigheter skapar förutsättningar för att företrädare för det civila samhället ska kunna fungera som aktiva korruptionsbekämpare, som ”watchdogs” och ”whistle-blowers”. Alla skattebetalare i alla länder har samma intresse av att bevaka en sund förvaltning av skattemedel och avslöja korruption i samhället.

Naturskyddsföreningen är Sveriges största medlemsbaserade miljöorganisation. Föreningens möjlighet att påverka samhällsutvecklingen i den riktning som medlemmarna önskar är beroende av ett förtroendekapital som byggs upp år från år. Därför har Naturskyddsföreningen nolltolerans mot korruption både inom sin internationella verksamhet och i den som bedrivs i Sverige.

2. Syfte och mål

Syftet med Naturskyddsföreningens antikorrupsionspolicy är att klargöra vilken syn föreningen har på korruption, hur risken för att bidra till korruption eller själv hamna i korruptionsskandaler ska förebyggas samt att beskriva hur styrelse och personal inom Naturskyddsföreningen ska förhålla sig till misstankar om korruption.

Målet för Naturskyddsföreningens antikorrupsionsarbete är att medlemmarnas, givarnas och skattebetalarnas bidrag till Naturskyddsföreningen ska användas till den verksamhet som överenskommit och att resultaten ska uppnås på mest effektiva sätt med minimal risk för att föreningens resurser bidrar till korruption i Sverige eller i andra länder.

Naturskyddsföreningen tar och vill vara känd som en organisation som tar risken för korruption på största allvar både i Sverige och i sin internationella verksamhet.

3. Definitioner och tillämpningsområde

Korruption definieras av Transparency International såsom ”abuse of entrusted power for personal gain.” Korruption brukar anses föreligga när någon utnyttjar sin maktposition för att gynna sig själv, t.ex. en beslutsfattare inom offentlig förvaltning eller en inköpschef i näringslivet. Det kan även handla om att gynna ett intresse som står beslutsfattaren nära, t.ex. en politiker som tar emot ett bidrag till sitt parti mot löfte att verka för ett visst politiskt beslut.

Korruption är vanligen inte ett rättsligt begrepp. I svensk och utländsk lagstiftning preciseras det straffbara området med brottsrubriceringar såsom bestickning, tagande av muta, trolöshet mot huvudman, svindleri, bedrägeri, förfalskning, förskingring, jäv, illegal finansiering av politiska partier, tjänstefel etc.

Korruption omfattar således en brottslig gärning och kan förekomma både hos den svenska organisationen, hos en samarbetsorganisation, hos kunder och leverantörer samt inom offentlig förvaltning.

Antikorruptionspolicyn utgår från att förebyggande av korruption är en tvärgående fråga som ska genomsyra alla de sammanhang där Naturskyddsföreningen är aktör och där ekonomiska resurser och/eller makt och inflytande på både individuell och organisatorisk nivå är involverade.

4. Korruptionsförebyggande arbete

Som grund för ett korruptionsförebyggande arbete ligger en medvetenhet om risken för korruption och dess skadliga effekter. Genom information och utbildning ska därför Naturskyddsföreningens styrelse och personal ha god kunskap om förekomsten korruption samt lära sig hur sådana risker förebyggs, aktivt bekämpas och hur misstanke om korruption hanteras. Inom ramen för det globala arbetet ska även sådan medvetenhet främjas hos föreningens samarbetsorganisationer.

Varje chef ska inom sitt ansvarsområde se till att Naturskyddsföreningens antikorrupsionspolicy och de riktlinjer för arbetet som generalsekreteraren kan fastställa är kända av medarbetarna, samt säkerställa att den tillämpas.

Varje styrelseledamot och anställd är skyldig att följa de riktlinjer och rutiner som är fastställda för att förebygga korruption t.ex. attesträttsinstruktion, riktlinjer för upphandling, sekretessregler, handlägningsordning för utbetalning av stöd till samarbetsorganisationer, avstämningsrutiner, regler för budgetering och ekonomisk uppföljning m.m.

5. Misstanke om korruption

Naturskyddsföreningens styrelse och personal ska vara vaksam på och rapportera misstänkt korruption inom egen organisation samt bidra till att Naturskyddsföreningen ständigt förbättrar sina egna system och rutiner för att förhindra korruption.

Om en styrelseledamot eller anställd har anledning att misstänka oegentligheter inom Naturskyddsföreningens verksamhet är denne skyldig att göra en anmälan och har samtidigt rätt till anonymitet. Denna princip kallas *whistle blower -principen*. Personen i fråga har rätt att välja till vem inom Naturskyddsföreningen hon/han vänder sig med anmälan. I första hand kan anmälan om misstanke göras till chefen för ekonomi och administration, personalchefen eller till generalsekreteraren. I andra hand kan ordföranden eller skattmästaren i styrelsen ta

emot anmälan, men personen i fråga har också rätt att vända sig till någon annan inom Naturskyddsföreningen som har mandat att agera.

Den/de som tar emot anmälan är skyldig att undersöka sakfrågan och om oegentligheter uppdagas vidta nödvändiga åtgärder. Om anmälan visar sig ogrundad ska detta inte lägga anmälaren till last.

Både en befogad och obefogad anmälan ska omfattas av rätten till anonymitetsskydd.

6. Organisation och uppföljning

Generalsekreteraren ansvarar gentemot styrelsen för att utveckla, följa upp och förbättra Naturskyddsföreningens interna styr- och kontrollsystem och ska tillse att introduktionsutbildning för ny personal inkluderar information om antikorrupsionsarbete. Styrelsen har det yttersta ansvaret gentemot medlemmarna och omvärlden för antikorrupsionsarbetet. Styrelsen ska informeras om arbetet av generalsekreteraren.

Riksstämman utser föreningens förtroendevalda revisorer som har till uppgift att granska förvaltningen av Naturskyddsföreningens tillgångar.

Uppföljning av antikorrupsionsarbetet sker inom ramen för Naturskyddsföreningens kvalitetskodsrapportering enligt FRII, speciellt punkt 2.5, till styrelsen i samband med årsredovisningen.

I samband med den externa revisionen av den löpande förvaltningen liksom vid bokslutsgranskningen ska styrelsens ordförande, skattmästare, generalsekreterare och chefen för ekonomi och administration närvara vid revisorernas muntliga föredragning och överlämnande av skriftlig rapport.

Bilagor

Bilaga 1	Förklaring av begrepp inom korrupsionsområdet
Bilaga 2	Blankett för undertecknande
Bilaga 3	Arbetsätt för att motverka korrupcion inom Naturskyddsföreningens globala verksamhet. – Naturskyddsföreningens internationella utvecklingssamarbete.

BILAGA 1

Förklaring av begrepp inom korruptionsområdet

Begrepp	Betydelse
Bestickning	Den som lämnar eller erbjuder en otillbörlig belöning (muta, se nedan) för tjänsteutövning gör sig skyldig till bestickning.
Bedrägeri	Att vilseleda någon på ett sätt som innebär vinning för gärningsmannen och skada för den vilseledde eller annan. Både vilseledanden som leder till handling och underlåtenhet kan vara brottsligt. Förfalskning räknas som en sorts bedrägeri. Även organisationer och myndigheter kan göra sig skyldiga till bedrägeri.
Förskingring	Att tillägna sig eller göra sig av med egendom som egentligen tillhör någon annan. Det kan röra sig om egendom som gärningsmannen har hand om på grund av anställning, avtal eller liknande ställning. Exempel på förskingring är att använda arbetsgivarens pengar för egen vinning. Det kan röra sig om betalning av falska fakturor som underlag, vilka kan komma från en leverantör som står i konspiration med den som beslutar om betalningen.
Jäv	En omständighet som gör att den som handlägger eller beslutar i ett ärende brister i objektivitet i sitt ställningstagande. En person är jävig i frågan om saken berör honom/henne själv (sakägar- och/eller intressejäv) eller nära anhörig (släktskapsjäv). Syftet med att undvika jävssituationer är att hindra att sådant som inte hör till saken får bestämma utgången och att hindra att misstanke uppstår om att beslutet inte är fattat på saklig grund. Jäv är inte en brottsrubricering, utan något som kan innebära att beslut blir olagliga och måste upphävas. Det kan också vara en omständighet som ingår i bedömningen av hur allvarlig man ska se på brottet tjänstefel.
Kleptokrati	Kleptokrati av <i>klepto-</i> och <i>-krati</i> ("stöldstyre") är en nedsättande benämning för en regering som är så korrupt att den inte ens behållit en fasad av hederlighet. Den person eller den grupp som med auktoritära medel håller makten i en sådan stat kallas <i>kleptokrat</i> .
Mutor	Otillbörlig belöning. Den som tar emot, låter sig utlova eller begär en muta gör sig skyldig till mutbrott. Det behöver inte vara frågan om pengar, även andra former av belöningar omfattas. Muta är straffbelagt både i privat och offentlig verksamhet.
Nepotism	Nepotism (av latinets <i>nepos</i> = barnbarn, nevä, avkomma), på svenska även kallat svågerpolitik, är handlingar eller ansträngningar

i affärslivet eller politiken som görs i syfte att gynna släktingar eller vänner, i regel på bekostnad av andra intressenter. Se jäv.

Svindleri

Den som begår ett brott där personen ifråga sprider vilseledande uppgifter bland allmänheten för att påverka priset på en vara, värdepapper eller annan egendom gör sig skyldig till svindleri.

Tjänstefel

När en tjänsteman på en myndighet åsidosätter vad som gäller för uppgiften, avsiktligt eller genom vårdslöshet. Exempel är poliser som gör husrannsakan utan beslut eller annat stöd i lag eller utan skäl trakasserar personer med stöd av sin legitimation.

Trolöshet mot huvudman

Att missbruka en förtroendeställning och därigenom skada sin arbetsgivare (eller annan så kallad huvudman). Gärningen är straffbelagd i såväl privat som offentlig verksamhet. En handelsresande som samtidigt bedrev försäljning av konkurrerande produkter är ett exempel. Ett annat fall var en direktör som lånade ut 40 000 ton olja från bolaget han var anställd på utan betryggande säkerheter.

Utpressning

Utpressning innebär att gärningsmannen, med hot eller våld försöker tvinga någon att handla/låta bli att handla, för att ekonomiskt skada den tvingade eller någon som denne representerar, till vinning för gärningsmannen.

BILAGA 2 BLANKETT FÖR UNDERTECKNANDE

Naturskyddsföreningens antikorrupsionspolicy.³

Naturskyddsföreningen tar bestämt avstånd från alla former av korrupcion, vilket ska återspeglas i såväl anställdas som riksföreningens förtroendevaldas agerande. Policyn innebär följande:

- Naturskyddsföreningens förtroendevalda och anställda ska hantera befogenheter samt ekonomiska och materiella tillgångar som anförtrots dem under största ansvar gentemot medlemmar, givare och skattebetalare.
- Förtroendevalda och anställda ska inte utnyttja sin position inom Naturskyddsföreningen för att skapa någon form av vinning för egen skull eller otillbörlig vinning för annan part.
- Förtroendevalda och anställda ska i samband med besök hos t.ex. samarbetsorganisation eller i kontakter med leverantörer, där ett ekonomiskt förhållande föreligger, inte ta emot gåvor eller andra förmåner. I den mån mindre gåva bör tas emot av kulturella skäl, ska denna som huvudregel överlämnas till föreningen för utlottning.
- Förtroendevald och anställda ska inte delta i aktiviteter, grupperingar och dylikt med avsikten att uppnå personlig vinning och därmed på ett otillbörligt sätt utnyttja Naturskyddsföreningens goodwill.
- Varje styrelseledamot och anställd ska i ett särskilt dokument förbinda sig att följa denna policy vars motiv, syfte och genomförande mm utvecklas i det följande.

Undertecknad har tagit del av Naturskyddsföreningens antikorrupsionspolicy inklusive riktlinjer för antikorrupsionsarbetet och lovar att följa dessa.⁴

[Ort och datum]

[Underskrift]

[Namn i klartext] Förtroendevald/Anställd

---

³ Fastställd av styrelsen 2010-09-10

⁴ Påskriften blankett förvaras i personalmappen på Personalavdelningen.

BILAGA 3

Arbetsätt för att motverka korruption inom Naturskyddsföreningens globala verksamhet.

– Naturskyddsföreningens internationella utvecklingssamarbete⁵

Inledning

Naturskyddsföreningen arbetar med ett 50-tal organisationer i ungefär 25 länder. Förutom att vara finansiär sker en samverkan med samarbetsorganisationer kring sakfrågor, utbyte av information och erfarenheter samt koordinering av påverkans- och kampanjarbete. Trots att Naturskyddsföreningen inte har lokalkontor i samarbetsländerna leder regelbundna kontakter och besök till god kännedom om varandra och inblick i varandras verksamhet. Målsättningen är att varje partnerorganisation ska besökas av en handläggare en gång per år.

Personal som handlägger internationellt utvecklingssamarbete ska löpande föra dialog om korruptionsförebyggande arbete med samarbetsorganisationer, vara vaksam på och rapportera misstänkt korruption både inom egen organisation och hos partnerorganisation samt bidra till att Naturskyddsföreningen ständigt förbättrar sina egna system och rutiner för att förhindra korruption i det globala arbetet.

För att skapa bärkraft hos samarbetsorganisationerna och för att främja demokratiska och transparenta organisationer ska organisationsutveckling och kompetensförstärkning vara en viktig komponent i samarbetet. I samarbetet med organisationer i Syd och Öst ska Naturskyddsföreningen därför främja framtagande av goda system för internkontroll, transparens, demokratiskt styreskick och ledarskap.

Beredning och uppföljning

Handläggarna på internationella avdelningen granskar inkomna budgetförslag ur olika aspekter t.ex. att avtalade belopp i budgeten reflekterar en rimlig prisnivå (t.ex. löner) i den lokala kontext samarbetsorganisationen verkar. Budgetar ska i första hand avtalas i lokal valuta så att full transparens möjliggörs vid redovisning av ekonomiskt utfall och så att kursvinster inte kan döljas bakom utländska valutor. Vid budgetgranskning ska handläggaren också kontrollera att budgeten innehåller kostnader för revision.

Samarbeten följs upp med besök (se ”*Checklista för organisationsbesök*”) på både samarbetsorganisationens kontor och deras verksamhet i fält då målgruppen kan komma till tals. Det är viktigt att inte bara träffa chefen för organisationen utan även medarbetare och representanter för målgruppen. Det är eftersträvansvärt att planera besöket så att det sammanfaller med eventuellt årsmöte eller andra aktiviteter t.ex. utbildningar, workshops etc. organiserat av organisationen.

Under varje ramavtalsperiod är ambitionen att alla samarbetsorganisationer någon gång ska besökas av Naturskyddsföreningens controller.

Revision och organisationsutveckling

Handläggarna på Naturskyddsföreningen är specialister inom sina verksamhetsområden dvs. ämnessakkunniga men utbildas samtidigt i att bli kompletta granskare av finansiella redovisningar och revisionsrapporter. Härigenom kan uppföljningen och dialogen med samarbetsorganisationerna bedrivas på en helhetsnivå och verksamheten bedömas även utifrån det ekonomiska utfallet. Detta är

---

⁵ Riktlinjer och rutiner som avser internationella avdelningens metoder och organisering av arbetet fastställs av avdelningschefen på delegation från generalsekreteraren.

en avsevärd styrka hos Naturskyddsföreningens handläggare och uppskattas också av samarbetsorganisationerna.

Naturskyddsföreningen accepterar bara revision enligt internationellt accepterad standard (ISA 315, ISA 800) genomförd av kvalificerade revisorer. I avtalstexten framgår namnet på den anlitate revisorn vilket möjliggör för Naturskyddsföreningen att kontrollera revisorns kompetens. Förutom revisionsintyg krävs en s.k. revisionspromemoria vilket utgör underlag för dialog om förbättrad internkontroll vilket i förlängningen kan leda till stöd för organisationsutveckling. Sedan 2010 ingår uppdragsbeskrivning för revision i samarbetsavtalen vilket förhoppningsvis leder till mer kompletta revisionsrapporter från partnerorganisationerna.

Om samarbetsorganisation saknar regler för upphandling av varor och tjänster ska Naturskyddsföreningen uppmana samarbetsorganisationen att ta fram en sådan snarast möjligt. Samma princip gäller för organisationer som saknar kompletta årsredovisningar med revisionsberättelse.

Naturskyddsföreningen har i sitt internationella utvecklingssamarbete skyldighet att bidra till kompetensstärkande och organisationsutveckling hos samarbetsorganisationen. En aspekt av detta är medvetenhet om korruptionsrisker, goda system för internkontroll och ekonomisk styrning. Naturskyddsföreningen ska alltid ställa sig positiv till att stödja sådana investeringar som bidrar till att minska risken för korruption hos organisationen.

Grundkrav för att bli utvald som samarbetsorganisation till Naturskyddsföreningen

1. Vara registrerad som en enskild icke vinstdrivande organisation hos myndigheterna i landet.
2. I första hand vara en medlemsbaserad organisation med demokratiskt styreskick som på ett naturligt sätt kan länkas till den policy och strategi som Naturskyddsföreningen följer för sitt globala program.
3. Kan uppvisa dokumenterad verksamhet under minst ett år.
4. Kan uppvisa en komplett årsredovisning med revisionsberättelse från föregående år.
5. Bedöms ha tillräcklig organisationsstruktur för att kunna ta ansvar för den föreslagna insatsen.
6. Inte vara ett politiskt parti.
7. Insatsen som ska stödjas måste ha sitt initiativ från den enskilda organisationen i Syd eller Öst.

Undantag från ovanstående krav kan bara beslutas av avdelningschefen på internationella avdelningen. Av dispensbeslutet ska skälet till undantaget framgå.

Ytterligare krav för att bli utvald som partner framgår av Naturskyddsföreningens ”*Allmänna kriterier för val av samarbetsorganisationer.*”

Upphandling av konsulttjänster

Naturskyddsföreningens internationella avdelning upphandlar årligen ett flertal konsulttjänster i samband med utvärderingar, undersökningar och utredningar m.m. Sådana upphandlingar ska alltid ske enligt fastställda ”*Rutiner för direktupphandling av tjänster vid internationella avdelningen på Naturskyddsföreningen*”.